

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Фізичний факультет
Кафедра теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука

Затверджено

На засіданні кафедра теоретичної фізики
імені професора Івана Вакарчука
фізичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2023 р.)

Завідувач кафедри проф. Ткачук В.М.

Силабус

**з навчальної дисципліни «Досягнення та перспективи квантової механіки»,
що викладається в межах
ОНП «Квантові комп'ютери та квантове програмування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 104 Фізика та астрономія**

Львів 2023

Назва дисципліни	Досягнення та перспективи квантової механіки
Адреса викладання дисципліни	вул. Драгоманова, 19, 79005, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	фізичний факультет, кафедра теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 10 Природничі науки Спеціальність – 104 Фізика та астрономія
Викладач дисципліни	Ткачук Володимир Михайлович, завідувач кафедри теоретичної фізики імені професора Івана Вакарчука, д. ф.-м.н.
Контактна інформація викладача	volodymyr.tkachuk@lnu.edu.ua https://physics.lnu.edu.ua/employee/tkachuk-volodymyr-myhajlovych
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій та лабораторних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі консультації через електронну пошту або он-лайн засобами Microsoft Teams, Telegram.
Сторінка курсу	https://physics.lnu.edu.ua/course/dosiahnennia-ta-...e-prohramuvannia
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Досягнення та перспективи квантової механіки» дисципліною за вибором для підготовки магістра за спеціальністю 104 Фізика та астрономія, яка викладається в III семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Досягнення та перспективи квантової механіки» присвячена вивченню деяких нових ефектів у фізиці квантової матерії.
Мета та цілі дисципліни	Метою даної дисципліни є одержання студентами базових знань про досягнення та перспективи розвитку квантової механіки. Завданням курсу є формування в студентів базових знань про сучасний стан квантової механіки.
Література для вивчення дисципліни	Базова: <ol style="list-style-type: none"> Ткачук В. М. <i>Фундаментальні проблеми квантової механіки</i>. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. Крохмальський Т. Є. <i>Вступ до квантових обчислень</i>. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Допоміжна: <ol style="list-style-type: none"> Вакарчук І. О. <i>Квантова механіка</i> (вид. 4-е, доп.). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. (Розділ XII. Основи квантової інформації.). Zeilinger A. “A Foundational Principle for Quantum Mechanics,” <i>Foundations of Physics</i>. 1999. Vol. 29, No. 4, P. 631–643; https://doi.org/10.1023/A:1018820410908 <p>Додаткові матеріали також буде запропоновано для кожної теми окремо.</p> Інформаційні ресурси: <ol style="list-style-type: none"> https://arxiv.org
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	150 годин, з яких 48 годин аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 32 години лабораторних занять, та 102 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	В результаті вивчення даного курсу студенти повинні знати: сучасний стан квантової механіки; вміти: застосовувати освоєні знання до різних задач. <i>Загальні компетентності</i>

	<p>ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК06. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК07. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p><i>Спеціальні компетентності</i></p> <p>СК03. Здатність презентувати результати проведених досліджень, а також сучасні концепції у фізиці та/або астрономії фахівцям і нефахівцям.</p> <p>СК04. Здатність комунікувати із колегами усно і письмово державною та англійською мовами щодо наукових досягнень та результатів досліджень у галузі фізики та/або астрономії.</p> <p><i>Програмні результати навчання (ПРН), на досягнення яких спрямоване вивчення курсу:</i></p> <p>РН01. Використовувати концептуальні та спеціалізовані знання і розуміння актуальних проблем і досягнень обраних напрямів сучасної теоретичної та експериментальної фізики та/або астрономії для розв'язання складних задач і практичних проблем.</p> <p>РН04. Обирати і використовувати відповідні методи обробки та аналізу даних фізичних та/або астрономічних досліджень і оцінювання їх достовірності.</p> <p>РН05. Здійснювати феноменологічний та теоретичний опис досліджуваних фізичних та/або астрономічних явищ, об'єктів і процесів.</p> <p>РН10. Відшуковувати інформацію і дані, необхідні розв'язання складних задач фізики та/або астрономії, використовуючи різні джерела, зокрема, наукові видання, наукові бази даних тощо, оцінювати та критично аналізувати отриману інформацію та дані.</p> <p>РН16. Брати продуктивну участь у виконанні експериментальних та/або теоретичних досліджень у галузі фізики та астрономії.</p>
Ключові слова	Ланцюжок Кітаєва, торовий код, модель Кітаєва на шестикутній ґратці, топологічний квабіт, топологічні квантові обчислення, квантовий ефект Гола, графен
Формат курсу	Очний
	проведення лекцій, лабораторних занять і консультації для кращого розуміння тем
Теми	Наведено у таблиці 1
Підсумковий контроль, форма	Підсумковий контроль: залік в кінці семестру. Форма: усна.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань квантової механіки, методів математичної фізики, квантової статистичної механіки.
Навчальні методи та техніки, які буде використано під час викладання курсу	Презентації, лекції, робота за комп'ютером.
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • робота на лабораторних заняттях під час семестру: 20% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 20 відповідно до такої шкали: 16–20 — активна участь у 7–8 заняттях; 11–15 — активна участь у 5–6 заняттях; 6–10 — активна участь у 3–4 заняттях;

	<p>1–5 — активна участь у 1–2 заняттях; 0 — жодної активної участі в лабораторних заняттях;</p> <ul style="list-style-type: none"> • підсумкове тестування за двома змістовими модулями (по 25 балів): 50% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 50; • розширена доповідь (або декілька доповідей) на лабораторних заняттях за тематикою курсу (усереднена оцінка): 30% сумарної оцінки; максимальна кількість балів — 30 відповідно до такої шкали: 24–30 — студент повністю володіє матеріалом; 18–23 — рівень володіння матеріалом достатній; 12–17 — рівень володіння матеріалом частковий; 1–11 — студент майже не володіє матеріалом; 0 — доповіді не було. <p>Максимальна семестрова кількість балів — 100. Додаткові бали (до 10 включно) можна отримати: написання тез, статті, участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах або конкурсах за тематикою навчальної дисципліни. Підсумкова максимальна кількість балів — 100.</p>
Питання на залік (чи питання на контрольні роботи)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи розвитку квантової механіки. 2. Сучасна квантова революція. Експерименти над індивідуальними квантовими системами. 3. Сучасні експерименти із розсіювання на двох щілинах. 4. Квантові комп'ютери: від Фейнмана до сьогодні. 5. Способи реалізації квантових бітів. 6. Основні проблеми в реалізації квантових комп'ютерів. Декогеренція. 7. Квантова криптографія – найбільш успішний проект квантової інформації. 8. Перспективи сучасних квантових технологій.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Таблиця 1

Схема курсу «Досягнення та перспективи квантової механіки»

Тижні	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
1–2	Тема 1. Основні етапи розвитку квантової механіки. Література: Б1, Б2, Д3, Д4.	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні
3–4	Тема 2. Сучасна квантова революція. Експерименти над індивідуальними квантовими системами Література: : Б1, Б2, Д3.	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні
5–6	Тема 3. Сучасні експерименти із розсіювання на двох щілинах. Література: Б1, Д6, Д7.	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні
7–8	Тема 4. Квантові комп'ютери: від Фейнмана до сьогодні Література: Б1, Б2, Д3, Д4.	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні

Тижні	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
		год.	
9–10	Тема 5. Способи реалізації квантових бітів. Література: Б1, Б2	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні
11–12	Тема 6. Основні проблеми в реалізації квантових комп'ютерів. Декогеренція. Література: Б1, Б2	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 13 год.	2 тижні
13–14	Тема 7. Квантова криптографія – найбільш успішний проект квантової інформації. Література: Б1, Б2..	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год., самостійна робота — 13 год.	2 тижні
15–16	Тема 8. Перспективи сучасних квантових технологій. Література: Б1, Б2, Д1.	Лекції — 2 год. лабораторні — 4 год. самостійна робота — 11 год.	2 тижні